

Monumentnummer*: 515108

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2000
Kadaster deel/nr 82981/78

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Leiden		Leiden		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Kort Rapenburg	1			2311 GC	Leiden		
Kort Rapenburg	3			2311 GC	Leiden		
Galgewater	1		A1	2311 VZ	Leiden		
Galgewater	1		A2	2311 VZ	Leiden		
Galgewater	1		A3	2311 VZ	Leiden		
Galgewater	1		A4	2311 VZ	Leiden		
Galgewater	1		A5	2311 VZ	Leiden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leiden	F				1284		

Omschrijving**

Inleiding

BANKGEBOUW waarschijnlijk naar ontwerp van J.A.G. van der Steur uit 1919 voor de Nederlandsche Bank. In de gevel terug zijn de initialen SEV te vinden. De voorgevel van het gebouw heeft de stylistische kenmerken van de Um 1800-stijl, een traditionalistische, vroeg-twintigste eeuwse architectuurstroming die met name werd toegepast bij de bouw van banken. Details aan de voorgevel en in het interieur verwijzen nog naar de oorspronkelijke functie van het gebouw en de stichters van de bank - koning Willem I en zijn eerste echtgenote, koningin Wilhelmina van Pruisen. Het gebouw behield de oorspronkelijke functie tot het begin van de jaren '80 en heeft tegenwoordig een functie als kliniek. Een aantal bijzondere onderdelen van het interieur zijn in oorspronkelijke staat bewaard gebleven en vallen eveneens onder de bescherming van rijkswege.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het pand maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht.

Omschrijving

Vanuit een rechthoekige plattegrond opgetrokken hoekpand met souterrain en twee bouwlagen onder een met pannen gedekt, afgeknot en aan de onderzijde gewelf schilddak met pironen op de nokhoeken. Bak- en natuurstenen? gevels met rechtgesloten gevelopeningen en een bakstenen plint met natuurstenen dekljst. Vier-assige voorgevel met brede hoeklisenen en drie smallere lisenen op de penanten, alle met zandstenen kop.

Entree in linker travee met dubbele paneel deur met scharnierende deurdelen boven een hardstenen trap en binnen een eveneens hardstenen omljsting, met onder de keperboog van de afsluiting (latei) het wapen van Leiden in een medaillon.

Tweeruits bovenlicht met zandstenen kozijn. Aan de liseen rechts van de entree een ongeïdentificeerd gietijzeren element. Links van de entree een smal, staand venster. Rechts van de entree drie maal twee getraliede souterrainvensters, per twee tussen latei en onderdorpel van hardsteen. Drie, recht boven een hardstenen lijst en de souterrainvensters staande bel-étage vensters met stalen zesruits ramen onder rollaag. Onderdorpels aan het oog onttrokken door bloembakken.

Tussen de vensters van de bel-étage en de verdieping uitgemetselde veldjes met kleine terracotta reliëfs in de vorm van kopjes (Koningin Wilhelmina van Pruisen en Koning Willem I) en de Nederlandse leeuw, alsmede de tekst 'Koninkrijk der Nederlanden'. Op de verdieping kruisvensters met zandstenen kozijnen. Hoofdstel met versierd fries onder een op klossen steunende gootlijst. Boven de lijst een brede, lucarne met bakstenen onderbouw met vier vensters en vleugelstukken met zandstenen dekstenen. Zware zandstenen bekroning in de vorm van een gebogen fronton met geprofileerde kroonlijst en in bas-reliëf uitgevoerde liggende, schilddragende leeuwen alsmede het wapen van Leiden in het timpaan. Eveneens zandstenen kroonlijst boven de gemetselde wangen. In de hardstenen hoekblokken rechtsonder de initialen SEV van waarschijnlijk de bouwmeester en de datering 25 XI 1916.

Rechter zijgevel met per bouwlaag lisenen, entablement en vensters als die van de voorgevel. Dakkapel (lucarne) eveneens vergelijkbaar met die aan de voorzijde, maar smaller (twee vensters) en met staande leeuwen in het timpaan. Rechts van de drie-assige gevelpartij een terugliggende, minder hoog opgaande travée met een enkele paneel deur tussen twee hardstenen traptreden en een hoge, hardstenen latei met vlakke keperboog en twee kleine, getraliede bovenlichten. Hoog in de gevel drie vensters met doorgetrokken onderdorpel. Rechtsboven een uitkragend muurdeel (onderdeel brandmuur?) met een hondekop als kraagsteen. Gevelbeëindiging in de vorm van een geprofileerde dakgoot op klossen. Op het hoofdvolume aansluitend dakschild met segment-boogvormige dakkapel.

Blinde zuidgevel met dekljst en een vrij hoge, ronde schoorsteenpijp met uitkragende rookmond boven een uitgemetselde onderbouw.

Het interieur is voor een deel nog in oorspronkelijke staat. Hierin zijn met name het ingangsportaal, de hal en het trappenhuis van belang. Ingangsportaal voorzien van dubbele deur met geprofileerde houten binnenomlijsting met tandfries, een marmeren vloer, dito trap naar bel étage en betegelde wanden. Naar links is een trap die leidt naar het souterrain. Tussen portaal en hal een dubbele portaal deur met roedenverdeling in de deurramen en voor een deel nog aanwezig koperen hang- en sluitwerk. Hal met deels blinde segmentbogen, muurbekleding van geglazuurd keramisch materiaal met florale decoraties in reliëf, waaronder afbeeldingen van guldens. Opvallend is de aanwezigheid van een zich in een segmentboogvormige nis bevindend, deels verkeerd geplaatst tegeltableau

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met het wapen van de stad Leiden, broden en vissen in reliëf. Op de bel étage bevindt zich ook nog een oorspronkelijke bankkluis. De verdiepingen zijn te bereiken via een bordestrap met in het trappenhuis boogvormige muuropeningen met door reliëfs versierde, keramische omlijsting en deelzuiltjes. Deze elementen komen terug in de traplichten. In de kop van de tussenmuur aan het tweede bordes staat een grote zandstenen zuil. Een ronde traplicht is hier voorzien van keramische aanzetstenen in het kruiskozijn. Boven één van de deuren op de verder niet met bijzonderheden verrijkte verdieping ligt een tegeltableau met "Kantoor". De boogdoorgangen boven de trap zijn voorzien van zandstenen blokken aan de boogaanzet. De leuning van de trap zijn met koperen elementen aan de trapmuur bevestigd.

Waardering

Het bankgebouw is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde als representatieve schakel in de typologische ontwikkeling van de kantoorbouw en de voor de bouwperiode karakteristieke vormgeving en detaillering.

Het heeft tevens grote stedenbouwkundige en ensemblewaarde als markant, beeldbepalend onderdeel en afsluiting van twee gevelwanden.

Het gebouw is bovendien van belang vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van het exterieur en delen van het interieur.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

Bankgebouw